

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α° (16°)

Αθήνα, Σάββατο, 21 Δεκεμβρίου 1919

ΑΡΙΘ. 54 (663)

ΘΥΜΗΣΗ

Κιτρίνισαν οι λεύκες. Στα κλαριά
Τὰ φύλλα άριά σαλεύοννε με τρόμο:
Τὸ δρεπάνι προσμένουν του Βοριά
Ποῦ θὰ τὰ στρώσει μιὰ βραδιά στο δρόμο.

Κί' ήταν μιὰ κοῦρα βραδιά και θλιβερή.
Στου χωρισμοῦ όταν σκύψαμε τὸ νόμο.
Πηγαίναμε βουβοὶ σὰ δυὸ νεκροί,
Σιγά, σιγά, στῆς Κηφισιάς τὸ δρόμο.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

Ο ΛΥΡΑΡΗΣ

"Ελα δὴ στή μέση κι άρχισε, λυράρη
Νὰ οὖ χωριατοπούλες. Νὰ κ' οὖ χωριανοὶ!
"Όλη σου τὴν τέχνη βάλ' τὴν στο δοξάρι
καὶ τὸν πόνο κρύψε κάτω ἀπ' τὴ φωνή.
"Ερωτες και πόθοι και χαρές και γέλια
Πρέπει νάντηχούνε στ' άγυρὰ σου τέλια.

Κάθονται οὖ λεβέντες κάτω ἀπ' τὰ πλατάνια
κ' οὖ κοπέλλες σέρνουν τὸ χορὸ σφιὰ.
Σεῖνεται, τρέμουν, παίζουν τὰ χουσὰ γιορντάνια
μπρὸς στ' άφράτα στήθια, στ' άσπρα τους λαμὰ
Κάθε λύγισμά τους—άχ ὡμὲ—θὰ φέρει
στὴν καρδιά σου μέσα δίκοπο μαχαίρι.

"Όλες τους γελοῦνε και χυφομιλοῦνε.
Κόκκινες σὰ ρόδο: Χαμηλά οὖ ματιές!
Καὶ διαβαίνουν μπρὸς σου δίχως νὰ ρωτοῦνε
Πόσες ἢ καρδιά σου κλεί λαβαματιές.
Καὶ σκορπάει τᾶγέρι λόγια λιγωμένα
Μὰ κανένα ἀπ' ὅλα, δύστηχε, γιὰ σένα!

Σὰν τι πόνος τάχα νὰ φωλιάζει ἐντὸς σου:
—Μὰ στο χοροστάσι πικρα δὲ χωρεῖ—
Γιὰ τὸ παίξιμό σου, κεῖ στο μέτωπό σου
κάθε νιὸς περνώντας σου κολλάει φλωρί.
Πούληρες και λύρα και φωνή: Στοχάσου!
Πρέπει: ἢ πικραμένη νὰ γελάει θοριά σου.

Ξέρεις: ἢ γιὰ σένα πὼς θὰ παίξει ἢ λύρα:
Πές: νὰ τὴν χρεμάσουν σὲ ψηλὸ δέντρο
ὅταν φτάσει ἢ ὠρα τοῦ θανάτου, ἢ Μοῖρα
γοργοπερπατώντας κ' ἔρθει νὰ σὲ βρεῖ.
Τότε: Μὲ τὰ τέλια παίζοντας τᾶγέρι
τὸς παλιὸς σκοποὺς σου θὰ σοῦ ξαναφέρει!

Σόφα.

ΛΥΡΑΡΗΣ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟ ΛΥΡΙΚΟ ΙΝΤΕΡΜΕΔΙΟ ΤΟΥ ΚΑ'Ι'ΝΕ

Ἡ μετάφραση εἶναι, ὅπως κάθε ἀπομίμηση, ἀγνώ-
μονη ἐργασία. Ἀπαιτεῖ πολὺ κόπο, πολὺ ἐπιμέλεια,
πολὺ ἀφοσίωση, συνεδέητὴ ἀγάπη τοῦ ἔργου, ἀκόμα
κ' ἐμπνευση, και σύχρονα συγκρατεῖ τὴν ἐμπνευση,
δὲν τῆς ἐπιτρέπει καμιά ἐλευτερία. Κι ὅσο κι ἂν εἶ-
ναι δημιουργικὴ μιὰ μετάφραση, ὅπως ἀπαραίτητα
πρέπει, εἶναι πάντοτε κατώτερη, κι ὄχι μόνο γιατί τῆς
λείπει ἡ ἀξία τοῦ πρωτότυπου, ἀλλὰ και γιατί μόνο
τὸ αὐθόγητο, ἡ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη, τὸ πρωτότυπο,
μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ τὸ Τέλειο. Κάτω ἀπὸ τὴν πύ-
τυραντισμένη ἐπεξεργασία, γιὰ νὰ εἶναι ἀληθινὰ κα-
λή, πρέπει νὰ ὑπάρχει ἡ εὐλικρίνεια, τὸ ὀρυμνιστο.
Τὸ Ἀριστοῦργημα τὸ πλάθει ἡ ἐσωτερικὴ εὐλικρί-
νεια ἀξεχώριστα ἐνωμένη με τὴν ἔκφραση, ἡ ἀρμο-
νία τῆς ἰδέας με τὴν ἔκφραση τὴν καλλιτεχνική. Ὁ
Rodin, στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου «Ἡ Τέχνη», λέει
στοὺς νέους γλύπτες: «Νάντιλαμβάνεστε κάθε ἐπιφά-
νεια σὰν τὴν ἄκρια ἐνὸς ὄχου ποῦ τὴ στρώχνει ἀπὸ
πίσω. Νὰ φαντάζεστε τὰ σχήματα σὰν νὰ σᾶς ση-
μαδεύουν. Κάθε ζωὴ ξεπετιέται ἀπὸ ἓνα κέντρο, ὕ-
στερα φυτρώνει και ἀνοίγεται ἀπὸ τὰ μέσα πρὸς τὰ
ἔξω. Ὅμοια, στὴν ὠραία γλυπτική, μαντεύεται πάν-
τοτε μιὰ ὀλοδίνμη ἐσωτερικὴ ὀρηξ». Ὅ,τι εἶναι τό-
σο ἀληθινὸ γιὰ τὴ γλυπτική, εἶναι ἴδια ἀληθινὸ γιὰ
καθε Τέχνη. Ἡ ἔκφραση πρέπει νὰ εἶναι ὠραία σὰν
ἀνεμπόδιστα, μιὰ ἀνάγκη τῆς ἐσωτερικῆς ὀρηξ.

Ὅταν ἡ ἰδέα εἶναι πύ ἐξαιρετικὴ, ὅταν ψυχολογεῖ
ἢ σκέπτεται μοναδικά, βαθιὰ ἢ πλατιά, κ' ἐκφράζε-
ται σύμφωνα, τότε τ' Ἀριστοῦργημα ὑψώνεται ἀνώ-
τερο, ὑψώνεται ἓνας ἀπὸ τοὺς σπάνιους Νεοὺς ποῦ
φωτίζουν ὀλάκερη τὴν Ἱστορία τῆς φιλολογίας. Ἀλ-
λά και θέματα πολὺ κοινὰ, συνηθισμένα, σχεδὸν ἀσή-
μαντα, μποροῦν νὰ δημιουργήσουν ἀριστοῦργημα, ἀρ-
κεῖ νὰ πηγάζουν ἀπὸ «ἀληθινὴ» διάθεση ποῦ τὰ τρα-
γουδεῖ ὠραία. Ἡ ἀριστοουργηματικὴ ἔκφραση, ὅσο
κ' ἂν εἶναι δουλεμένη, φαίνεται φυσικὴ, δίνει τὴν ἐν-
τύπωση, ὅτι δὲ μπορεῖ νὰ φαιροθεῖ, νὰ προστεθεῖ,
νὰλλαχτεῖ καν μιὰ λέξη, χωρὶς κάτι νὰ χαλάσει. Τὰ
«δευτερευόντα» αὐτὰ ἀριστοουργήματα εἶναι καὶ τὰ
πύ δυσκολομετάφραστα. Τὰ ὄχι τέλεια ἔργα δὲν ἔχει
και τόση σημασία ἂν ἀνταποδοθοῦνε ἀκόμα λιγότερο
τέλεια: στὰ ὑπερῶφηλα ἀριστοουργηματικὰ ὑπάρχει ἡ
ἰδέα ποῦ ὀποσδήποτε ἐπιβάλλεται σὲ ὅποια μορφή,
μὰ τὰ ἀραχνοφρασμένα τὰ καταστρέφει ὀλότελα και ἡ
πύ ἀμυδρὴ παραμόρφωση. Πόσο πύ δύσκολη ἀκόμα,
ἂν ὄχι ἀδύνατη, γίνεται ἡ μετάφραση, ὅταν ὁ μετα-
φραστὴς θέλει — γιατί; — νὰ γίνει ἔμμετροι, ἀλσο-
δοδεμημένη ἀπὸ τὸ στίχο και τὴν ὀμοιοκαταληξία. Συ-
γὰ ἡ ἀνάγκη τοῦ στίχου ἐπιτρέπει αὐτὴ κάποιες σκέ-